

(...mai i te whārangi o tua ake nei)

tēnei tūmanako, he uaua rawa kē hoki. Engari ki te āta whakatakotohia tētahi ara māmā nei ki te wāhi raorao me ngā tohu āwhina anō ki te taha, ākene pea ka taea te pae tawhiti ā tōna wā me te kore tonu e pau o te kaha.

Kua whakatakotohia e te Taura Whiri ētahi tūāoma e toru hei takahanga mā ngā pou hokohoko o Aotearoa. Me kī, ko te pae tata, ko te pae waenga, ko te pae tawhiti. Ka kaha ake te whakamahia o te reo Māori i roto i ā rātou mahi, ka tata kē mai te pae tawhiti, me te aha anō nō tātou katoa te whiwhi, nō te kaihoko te whiwhi-ā-moni, ki te tika tā tātou tautoko i a ia, ā, nō tātou anō te whiwhi, ki te kawea āna mahi ki te reo Māori.

Anei rā tā mātou rārangi huatau i tāpae ai ki te aroaro o ngā whakahaere, whare hoko o te motu:

PAE TUATAHI: TE WHAKAAE

KI TE REO MĀORI

1. Te whakaae kia whakamāorihia tō ingoa pakihi.
2. Inā koe tahuri anō ki te tono pānga tuhituhi, whakaarohia ake te rau atu i ētahi kōrero ki te reo Māori.
3. Pērā anō ō puka pānui, ō puka tohu whakamihi rānei, tāngia kia reorua.
4. Inā whakatū pānui tohu koe ki roto, ki waho rānei o tō tari, tēnā whakaarohia ake te tuhia o aua pānui ki te reo Pākehā me te reo Māori.
5. Kāore he raruraru ki ngā pēke mō te tuhi haki ki te reo Māori. Tēnā whakaarohia ake te whakaae atu o tāu nei whakahaere ki ngā haki e tuhia ana ki te reo Māori, ka pānui, ka whakamōhio ai ki āu kaihoko me āu kaimahi.
6. Inā tahuri koe ki te pānui whānui, tēnā koa rau atu i tētahi rārangi reo Māori, i tētahi kōrero peha rānei hei tautoko noa i ngā mahi a tāu nā whakahaere, otirā, hei whakamōhio noa i a koe anō ki te motu whānui.

7. Kimihia ko wai mā ō āu kaimahi kei te mārama ki te reo Māori. Mehemea ki te whakarōpūhia tēnei hunga, arā noa atu ngā hua e puta ki te whakamahia te reo Māori.
8. Mea ki te tuhia e āu kaihoko ō rātou wāhi noho ki te reo Māori, me pērā anō tāu tuhi.

PAE TUARUA: TE KIMI HUARAHĪ

E ORA TONU AI TE REO MĀORI

9. Me whakarite mā tētahi o ngā kaimahi taipakeke, tūranga teitei rānei e whakahaere he kaupapa reo Māori, ā, kia riro ko tēnei tonu tētahi o ngā tino mahi māna.
10. Whakaarohia ake te hua o te whakanoho i ngā kaimahi matatau ki te reo ki ngā tūranga pānga tūmatanui, ki ngā tūranga rānei e whai wāhi atu ana ki te hunga kōrero i te reo Māori, ki te iwi whānui tonu, ki ngā tūranga rānei e whai wāhi mai ana ngā whakahaere pāpāho.
11. Whakaarohia te whakaputa i ngā pānui whānui me ngā pānui nūpepa ki ngā reo e rua, arā, kia haere tahi tonu te reo Pākehā me te reo Māori, ā, me whakauru hoki ngā whakahaere pāpāho Māori ki ō rārangi ingoa mō te tuku pānui.
12. Whakaarohia ake te whakaputa i ngā puka pānui, i ngā pānui whakaahua me ngā puka tari ki te reo Pākehā me te reo Māori, arā, ko te katoa rānei, ko tētahi wāhanga noa iho rānei. Mea ki te whāia tēnei āhua ka māmā ake ngā mahi o te tari, ka iti ake te moni e whakapaua ana i tērā ka pau i te tānga puka reo Māori noa iho, reo Pākehā noa iho rānei, ā, i tua atu i tēnei ka poto ake te wā e mahi ana ki te tiro tiro, i ōna wā, e pēhea ana te takoto o te pūranga puka, e rahi tonu ana rānei, e pau haere kē ana rānei.
13. Me tono ki ō kaimahi kia reorua te whakautu i te waea - me whakahua atu i te ingoa Māori o tō koutou whakahaere me te ingoa Pākehā anō hoki.